

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 15 februari 1938 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om anvisande av medel till gäldande i viss utsträckning av maskinisten N. V. Andersson och eldaren I. W. Rahm åliggande retroaktiva befordringsavgifter.

I en till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisad, inom första kammaren under nr 30 väckt motion av herr *Heüman* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta anslå till maskinisten N. V. Andersson ett belopp å kr. 1 032: 30 och till eldaren I. W. Rahm ett belopp å kr. 425: 10, som bidrag vid erläggande av retroaktiva pensionsavgifter till respektive pensionskassa».

Av motionen samt tillgängliga handlingar i övrigt framgår, beträffande *Andersson*, att han, som är född den 22 mars 1874, under tiden den 1 september 1914—den 30 juni 1929 varit anställd såsom maskinist vid Jönköpings regementes kasernetablissemang i Jönköping; samt beträffande *Rahm*, att han, som är född den 5 mars 1885, under tiden den 1 oktober 1914—den 30 juni 1929 varit anställd såsom eldare vid samma kasernetablissemang.

Vidare inhämtas, att de från och med den 1 juli 1929 anställdes av byggnadsstyrelsen vid kasernbyggnadernas omändring till sinnessjukhus, att de i och med Ryhovs sjukhus' övertagande av etablissemang från och med den 1 oktober 1933 erhållit ordinarie anställningar vid sjukhuset och samtidigt därmed blivit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, samt att de jämlikt föreskrifterna i sagda kassas reglemente påförts befordringsavgifter, uppgående för *Andersson* till 2 533 kronor 20 öre och för *Rahm* till 1 288 kronor 20 öre, att erläggas med vissa månatliga belopp under loppet av fem år, räknade från och med den månad, varunder delaktighet i kassan inträtt.

Enligt från statskontoret under hand lämnad uppgift har *Andersson* erhållit avsked med pension från och med den 1 april 1936. Jämlikt kungörelsen den 4 juni 1937 (nr 356) med bestämmelser angående familjepension m. m. i vissa fall, då allmänna familjepensionsreglementet ej är tillämpligt inom den civila statsförvaltningen, har *Andersson* från och med den 1 juli 1937 befriats från erläggande av resterande befordringsavgifter och bidrag i övrigt till sina efterlevandes pensionering. Härigenom har *Andersson* frita-

gits från utgivande av — förutom årsavgifter — ett belopp av 633 kronor 30 öre.

Vad beträffar *Rahm* har statskontoret meddelat, att hans befordringsavgifter, av vilka vid slutet av januari 1938 återstodo 171 kronor 76 öre, skola vara till fullo erlagda med utgången av september månad 1938.

Hos Kungl. Maj:t anhöllo Andersson och Rahm i en den 17 maj 1934 dagtecknad skrift om befrielse från eller nedsättning i berörda befordringsavgifter. Såsom stöd för sin hemställdan erinrade sökandena, att maskinister och eldare av 1. klass vid armén från och med den 1 januari 1929 uppfördes på stat såsom ordinarie beställningshavare. Andersson och Rahm hade till följd av omständigheter, över vilka de icke kunnat råda, kommit i en mindre gynnad ställning än ifrågavarande maskinister och eldare, ity att de först flera år senare vunnit ordinarie anställning. Vidare hade nämnda beställningshavare vid försvarsväsendet genom beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen år 1928 erhållit statsbidrag till gäldande av vissa i samband med de ordinarie beställningarnas tillträdande dem åliggande retroaktiva pensionsavgifter. Enär sökandena blivit nödsakade lämna sina anställningar vid försvarsväsendet, hade dylik förmån icke kommit dem till del.

I avgivet utlåtande den 9 juni 1934 över ifrågavarande ansökning anförde styrelsen över *civilstatens änke- och pupillkassa* bland annat, att såsom alltid bleve fallet, då inträde i kassan vunnes först vid framskriden ålder — Andersson vore född den 22 mars 1874 och Rahm den 5 mars 1885 — vore befordringsavgifterna onekligen jämförelsevis höga. Då emellertid sådan befrielse från eller nedsättning av dessa avgifter, varom sökandena anhållit, skulle stå i uppenbar strid mot föreskrifterna i kassans reglemente, syntes framställningen icke kunna vinna Kungl. Maj:ts bifall.

Genom beslut den 30 juni 1934 fann *Kungl. Maj:t* ifrågavarande ansökning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I anledning av en vid 1935 års riksdag väckt motion (I: 50) bragtes ifrågavarande ärende under riksdagens prövning. I motionen gjordes yrkande om beviljande av medel till lindring av Anderssons och Rahms befordringsavgifter.

Bankoutskottet hemställde i utlåtande nr 22/1935, att motionen I: 50 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Såsom motivering härför anförde utskottet följande:

Såsom i såväl motionen som i den av Andersson och Rahm till Kungl. Maj:t gjorda framställningen erinrats, beviljade 1928 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t ett anslag för bestridande i viss utsträckning av de kostnader för retroaktiva pensionsavgifter, som åsamkades vissa icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet vid övergång till nyinrättade ordinarie beställningar. Övergången ägde rum så, att de personer, som vid tiden för de ordinarie beställningarnas inrättande voro innehavare av motsvarande icke-

ordinarie befattningar, i allmänhet utan att ansökan behövde ifrågakomma överflyttades å respektive beställningar. För att underlätta ifrågavarande övergång trädde statsmakterna, på sätt i några tidigare liknande fall ägt rum, hjälpande emellan. Att jämställa dessa fall, då det gällt en hel grupp befattningshavare, vilkas anställningsform ändrats från icke-ordinarie till ordinarie, med de i motionen avsedda fallen beträffande Andersson och Rahm syntes utskottet näppeligen kunna ifrågakomma. Utskottet veterligt hade riksdagen hittills icke ställt medel till förfogande för täckande av viss befattningshavare åliggande retroaktivavgift till vederbörande änke- och pupillkassa. Med hänsyn härtill och då ett bifall till motionen med all sannolikhet syntes komma att medföra icke önskvärda konsekvenser, avstyrkte utskottet bifall till motionen.

I enlighet med bankoutskottets hemställan lämnade riksdagen motionen utan bifall.

I två likalydande motioner (I: 108 och II: 260) gjordes vid 1936 års riksdag samma yrkande som framställdes vid 1935 års riksdag. Under erinran, att bankoutskottet i sitt utlåtande nr 22/1935 framhållit, att ett bifall till motionen skulle kunna medföra icke önskvärda konsekvenser, anfördes i motionerna bland annat följande:

Från berörda befattningshavares organisation hade inhämtats den uppgiften, att det inom denna grupp befattningshavare endast vore Andersson och Rahm, som befunne sig i en dylik ogynnsam ställning. Det syntes således, som om ett bifall till framställningen icke skulle komma att medföra några mera vittgående konsekvenser. Huruvida ett bifall till framställningen skulle kunna medföra dylika konsekvenser på andra områden, vore för en motionär icke möjligt att bedöma.

I anledning av ovannämnda uttalande införskaffade utskottet från *civilstatens änke- och pupillkassa* under hand en den 22 februari 1936 dagtecknad *promemoria* i ärendet, vilken var av följande lydelse:

Befordringsavgiften till civilstatens änke- och pupillkassa, vilken är så avpassad, att den tillsammans med årsavgiften i varje särskilt fall beräknas förslå till täckande av kassans pensionsrisk och vilken därför ej kan undanhållas kassan utan att densamma lider förlust, är större ju högre åldern för inträde i kassan eller för vinnande av förhöjning i delaktighetsbeloppet är. För begränsning av befordringsavgiftens storlek är i kassans reglemente föreskrivet, att den, som uppnått 60 levnadsår, ej må vinna inträde i kassan eller förhöjning i delaktighetsbeloppet. I de allt emellanåt förekommande fall, då inträde i kassan vinnes först vid framskriden ålder, blir dock befordringsavgiften onekligen jämförelsevis betungande. Så förekommo exempelvis på grund av uppförandet fr. o. m. juli 1934 på ordinarie stat av vägingenjörerna och vissa tjänster hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen befordringsavgifter, som i åtskilliga fall uppgingo till mellan 6 000 och 7 000 kronor och i ett par fall överstege 8 000 kronor.

I vissa fall har också staten lämnat nyinträdda delägargrupper bidrag till befordringsavgifterna.

Skulle emellertid utan att särskilda omständigheter finnas föreligga, de

i motionen angivna delägarna i kassan tillerkännas bidrag av statsmedel till de dem åliggande befordringsavgifterna kan detta givetvis bliva av prejudicerande verkan och föranleda framställningar om motsvarande förmån från andra delägare med höga befordringsavgifter. Huruvida i förevarande fall särskilda omständigheter föreligga undandraget sig kassans bedömande.

I utlåtande nr 12/1936 anförde *bankoutskottet*, att av ifrågavarande pro-memoria framginge, att ett bifall till motionärernas yrkande givetvis kunde bliva prejudicerande och föranleda framställningar om motsvarande förmån från andra delägare med höga befordringsavgifter. Vid sådant förhållande och då i de föreliggande motionerna icke förebragts några nya omständigheter av betydelse för frågans bedömande, saknade utskottet anledning att frågå den ståndpunkt, utskottet år 1935 intagit i ärendet.

I överensstämmelse med bankoutskottets därom gjorda hemställan lämnade riksdagen motionerna utan bifall.

Utskottet. Den nu föreliggande motionen innebär i sak samma förslag som tidigare två gånger motionsvis framstälts. Några andra nya omständigheter för frågans bedömande hava nu icke framkommit än att Andersson, som pensionerats från och med den 1 april 1936, författningsenligt blivit från och med den 1 juli 1937 helt befriad från resterande befordringsavgifter — 633 kronor 30 öre — och att Rahm numera i det närmaste slutbetalt de honom åliggande avgifterna. Med hänsyn härtill och då utskottet alltjämt hyser den uppfattningen, att ett bifall till motionens yrkande skulle kunna föranleda betänkliga konsekvenser, vidhåller utskottet den mening, varåt givits uttryck i ovannämnda år 1935 och år 1936 avgivna utlåtanden. Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion I: 30 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 februari 1938.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Ehrnberg, Berling, Holmström, Sandén, Bjurström*, Nilsson i Mölndal och Bodin i Visby*;

från andra kammaren: herrar Holmgren, Lovén, Paulsen*, Andersson i Falkenberg, K. A. Westman*, Gustavson i Västerås, Osberg och Svedman.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.